

Resan till Litauen 24 september – 1 oktober 2016.

Lördagen den 24 september 2016

Solen sken. Bussen var fullpackad med lådor, cyklar, vävstolar mm från "Vänner emellan". 12 förväntansfulla resenärer lämnade Boxholm, varav tre reste med för allra första gången. Efter lunchstopp i Abborraviken i Eksjö hämtade vi upp Fanny i Braås. Karin berättade om vårt program framöver, och Stig tränade våra hjärnor med diverse kluriga tävlingar.

I Karlshamn rullade vi ombord och installerade oss i våra 4-bäddshytter. Efter en lugn överfart kom vi fram till Klaipeda vid 9-tiden på morgonen.

Söndagen den 25 september 2016

Solen strålade från en klarblå himmel även denna dag. Strax efter landstigningen träffade vi vår tolk Ausra, som de flesta kände sedan tidigare.

Dagen började med en liten rundvandring i centrala Klaipeda, då Ausra redogjorde kortfattat för stadens och Litauens historia. 1990 blev Litauen en ny och självständig republik. Vi kunde även en kort stund beundra olika bärn-stensarbeten, som såldes på torget av kvinnor i olika åldrar.

I Dinosaurieparken i Klaipeda väntade Cyrulis barn och personal på oss. Tillsammans utforskade vi den spännande parken och tittade på dinosaurierna, hoppade i hoppborg eller åkte trampbåt. Vår första litauiska lunch åt vi alla i en vacker restaurang i parken.

Färden gick sedan vidare till Plunge och Cyrulis förråd, där Vanda och hennes man åter mötte upp. Vi hjälptes åt att lasta ur den innehållsrika, välmärkta och välpackade lasten ur bussen.

Vid 16-tiden åkte vi vidare ut på landet på bitvis guppiga vägar. Vår fantastiskt duktiga chaufför P-O förde oss säkert till målet, hem till lilla Gabriele och hennes familj. Vi träffade Gabriele, 2,5 år, hennes bröder Mantas, 8 år, och Andrius, 6år, och mamma Ausra. Pappa var på jobbet och farmor var inte hemma då vi var där. Barnfamiljen bodde trångt i sin del av huset, som delades med farmor. Lägenheten uppfattade vi som sliten och nergången. Dessutom var vattenfrågan ett stort problem då brunnen sinat.

Mamman berättade: "Det här ska gå bra, men man upptäckte flera fel. Gabriele saknar en del av tarmarna och njurarna sitter på fel ställen. Den 24 april föddes hon och den 9 maj opererades hon första gången. Hon har små njurar och får ofta urinvägsinflammation. Hon äter antibiotika ständigt. Läkarna hoppas på bättre mediciner. Hon kommer antagligen att behöva stomi i hela livet".

Salvor och blöjor kostar ca 50 Euro/ månad och är en stor kostnad för familjen.

Sedan tillkommer annan medicin och upprepade sjukresor till Kaunas. På gården finns 3 kor, 4 oxar, några höns och kycklingar. Efter ett känslösamt och omtumlande besök blev vi avvinkade av familjen och for till Janina på vandrarhemmet och installerade oss.

Måndagen den 26 september 2016

Efter diverse funderingar över söndagens händelser, en natts sömn och en mycket innehållsrik frukost åkte vi till Plunges Tekstile. Där köpte och beställde vi handdukar, dukar och andra linnevaror.

Några besökte vår sömmerska Grazina, pratade modeller och material samt gjorde beställningar. Andra for på studiebesök till en sängfabrik, där en svensk fabrikör hade lagt ut sin produktion i Litauen.

En liten promenad med Ausra i greve Orginskis vackra palatspark slutade med en gemensam lunch i grannskapet.

Sömmerskan Egidija tog emot i sitt vackert belägna hus på landet, med utsikt över sjö, skog, foderbetsupptagning och en betande intresserad ko. Efter provande, diskuterande och affärsöverenskommelser, tackade vi för oss och gick till bussen. Där fanns det en massa nya passagerare i form av flugor, många flugor. "Vi skulle haft radar", sa någon. "Vi hittar dom nog ändå" kontrade Yngve.

Vi fortsatte nu mot Kalvarija, där "kvinnan i skogen" bodde. På vägen dit visade P-O sin otroliga skicklighet i att backa på smal grusväg! "Jag backar så långt det går." Det gick tills vägen tog slut! Stora tomma storkbon såg vi på flera elledningsstolpar och andra högt belägna boplatser. Storkarna flyttar alltid den 24-25 september varje år, fick vi veta.

Efter en liten promenad ner mot skogsbrynet var vi framme hos "kvinnan i skogen". Hon lever i ett litet hus med sin hund, sin ko, några höns och en katt. Hon hade valt att leva i och av naturen och att försöka bli självförsörjande. Hon odlade bl.a. råg och örter, kärnade smör, ystade, lade in gurkor och blandade örtteer. Dessutom vävde hon band, broderade, målade och hade skrivit en bok om sina tankar om Litauen och livet där. Hon levde fattigt och försökte sälja av sitt eventuella överskott. Hos henne lämnades en bandvävstol.

Efter detta besök åkte vi framlänges och tyckte fortfarande att det var otroligt att kunna backa på denna smala väg.

Mot Ginte och den ekologiska getosten! Vi besökte en gammal herrgård, där familjen hade getter och framställde olika sorters ekologisk getost. Först var vi ute i gethagen och tittade och fick höra en hel del om hur det är att vara getbonde. Vi promenerade sedan genom en gammal lindallé, förbi odlingar av gurka mm och fram till husets stora ingång.

Inne i det vackra huset slog vi oss ner och fick smaka på olika sorters getost och fick höra lite om familjen och deras arbete samt husets historia.

Gogglarna gärna på "Bajorkaimio pievos" eller maila ginte.kazlauskiene@gmail.com

Mörkret hade nu sänkt sig över landet och vi for hem till en sen måltid på vandrarhemmet.

Tisdagen den 27 september 2016

Denna dag började med ett besök hos borgmästaren i Plunge. Han berättade om några nya satsningar:

1. Man satsar mer på barn och ungdomar nu
2. Man tänker öka bidragen till fosterföräldrar för barn från barnhem
3. Målet är att inom några år avskaffa alla barnhem

Det är bättre för barnen att bo i en familj och knyta kontakter och få goda vanor och sociala färdigheter. Barnen ska ju ta över efter oss!

Brittis som är Boxholms kommunalråd och Stig Adolfsson talade om vänorternas betydelse, och om vänner som träffas, hör ihop och lär av varandra. Man betonade också Vandas stora betydelse för samarbetet. Volontärarbete har blivit mer en del av vår livsstil – inte ett tvång utan från hjärtat.

17 års vänskap knyter oss samman och öppnar även dörrar till nya möjligheter, sade borgmästaren. Karin betonade att dessa resor är studieresor på många olika plan. Hon överlämnade även några gåvor bl.a. ost och knäckebröd.

Borgmästaren svarade att varje gott arbete sprider många positiva känslor. Vi är vänorter tack vare Vänner emellan och många goda omständigheter. Han tillade att SEB-chefen i Litauen sagt att: "Boxholmsost är mycket gott!" Vi fick varsin kaffemugg med bilder på, som påpekade vikten av att hålla sig aktiv.

Cyrlis (lärkan) besökte vi efter lunch. Personalen visade oss runt och berättade om verksamheten. Vanda grundade Cyrlis för 19 år sedan. Det är en ideell organisation som genomför olika projekt och även har olika sponsorer som t.ex. Vänner emellan med 5000 kr/mån och Plunge kommun 1000 euro/år.

Man har som mål att hjälpa fler och att öka dagverksamheten på Cyrlis med hjälp av internationella kontakter, välgörenhet och olika projekt. Därefter följde en intressant bildvisning från årets sommarläger och olika studiebesök i Vilnius. En riktig "gofika" avnjöts under tiden.

Ute på gården/idrottsplanen underhölls vi av barn med olika TALENTER. Talangerna kunde vara dans, sång, musik, bollspel, basket mm och budskapet var att vi alla har någon talang. Bollspel följde, där vi från Sverige förlorade rejält – kan man säga!

Vi besökte senare 3 familjer med stort behov av hjälp och stöd. Fullpackade ryggsäckar och lådor med diverse innehåll överlämnades och mottogs med tacksamhet och glädje. Det är svårt att tänka på den lille pojken ”på vinden” med sin ensamstående mamma. Där behövdes det mer än kylskåp och säng...

Efter middagen på vandrarhemmet pratade vi om dagens upplevelser. Vad kan vi göra? Mera?

Onsdagen den 28 september 2016

Vi samlades på barnhemmet i Plunge för att delta i en konferens för socialarbetare. Den handlade om hur vi arbetar med barn och ungdomar i socialt utsatta familjer i Litauen och i Sverige. Chefen för barnhemmet presenterade arbetet där och betonade vikten av lära ut goda sociala vanor och livskunskaper. Konst, musik och dans är viktiga inslag i det dagliga livet.

2020 ska alla barnhem vara avvecklade i Litauen. Att växa upp i kollektiv är inte bra t.ex. om man jämför hur man skaffar sig sociala vanor i en familj. Man vill arbeta på ett annat sätt och kommer att genomföra förändringen genom en mjuk övergång. Barnen är det viktigaste i våra liv!

2016 införs obligatorisk förskola för alla 6-åringar. Det finns för närvarande 6 dagis i Plunge och 6 dagis på landet. Avgifter på dagis? Det är gratis för funktionshindrade. Andra barn får betala en avgift som grundas på föräldrarnas lön.

”Efterskolverksamhet” finns i några skolor med t.ex. dans, målning, musik och s.k. cirklar i olika ämnen. Kulturcentrum, biblioteket och motionscentrum deltar även i sådan verksamhet. Ideella organisationers verksamhet är dock viktigast i barnens skyddsnät. Som mycket goda exempel på ideella verksamheter, med tillgång till såväl professionella medarbetare som volontärer och praktikanter, presenterades Cyrulis och ”Hoppets pärlor”(”Vilties vérinéiai”). Man arbetar i första hand med barnen, men även med familjen för att kunna upptäcka och åtgärda eventuella behov.

Största och bästa samarbetspartnern för Cyrulis är Boxholms kommun och ”Vänner emellan”. ”Vi väntar på de två årliga besöken”, betonade de. Socialsekreterare Kalle Berg från Boxholm berättade utförligt om sitt arbete i Boxholms kommun. Han konstaterade även att vi i Sverige kan lära oss av hur man hos Cyrulis m.fl. arbetar mer direkt med barnen, medan vi i Sverige jobbar mer med föräldrarna. Vänortsträffar med besök på varandras arbetsplatser vore ett bra sätt för kunskapsutbyten. Därefter följde en frågestund och en intressant rundvandring på det välskötta barnhemmet.

Senare på dagen besökte vi AIsedziai gymnasieskola, som fått möbler från Vänner Emellan till sitt internat. Det mesta hade kommit fram oskadat. Det andra går att fixa, tyckte rektorn. Man har många elever, närmare 300 stycken. Pengar finns till själva utbildningen, men till städning, trädgård, internatet m.m. räcker de inte till. På tredje våningen behövs sängar och en del annan utrustning. Olika projekt och goda medarbetare ställer upp och hjälper till så gott man kan.

Gymnasiet har en militär inriktning. Till skolan kommer elever från hela landet, och de flesta väljer naturvetenskapliga ämnen. Några enstaka elever söker till militärakademin. Litauen har obligatorisk militärplikt från 2015. Detta gäller pojkar, och ett visst antal soldater krävs. Man kan antingen delta frivilligt då man fyllt 18 år eller bli inkallad (slump/lotteri). Flickorna kan vara frivilliga, men de blir inte inkallade. Elever behöver ibland extra lektioner i t.ex. matematik och fysik. Det är brukligt att föräldrarna får betala för det. Rektorn vid denna skola har förbjudet detta och ger gratislektioner till dem som behöver hjälp. Efter att ha lyssnat på vacker musik av skolans orkester, som övade för fullt, och skönsång från en liten flickkör, gick vi runt och tittade på skolan och pratade med ett antal elever.

Vi tog farväl av Pappa rektorn, hans medarbetare och eleverna och for hem till vårt vandrarhem efter ytterligare en dag fylld av nya kunskaper och erfarenheter.

Torsdagen den 29 september 2016

På Härbärgen för hemlösa blev vi hjärtligt mottagna av chefen Gintaras. Vänner emellan var efterlängttade förstod vi. Gintaras berättade om verksamheten och betonade två stora problem:

1. man kan inte/har svårt att härbärgera berusade.
2. det finns ingen fortsättning med verksamhet efter tiden på Härbärgen.

Men man får alltid komma tillbaka till Härbärgen, och där får man hjälp. Köket har byggts om och blivit större tack vare bidrag från Vänner emellan. Medarbetarna trivs, jobbar mycket och gillar vad de gör.

Vi gick en rundvandring i huset och träffade bl.a. mammor med små barn. Mammorna lär sig sköta sina barn och sig själva. Några kvinnor sysslade med vävning och man kunde köpa deras mattor. Gintaras berättade om en kvinna som vävde i ljusa färger, när hon mådde bra, men vävde i mörka färger när hon mådde psykiskt dåligt och var i behov av vård.

Det finns ingen vårdpersonal på Härbärgen utan man får skjuts av personal till läkare och sjukhus.

26 personer bor just nu på Härbärgen, vilket innebär pengaproblem.

70% av de hemlösa har psykiska problem.

Man har problem med psykiatribranschen, som arbetar med gamla metoder. Nya metoder kommer långsamt till användning.

Vi gör vad som måste göras! Alkoholism är den största orsaken till hemlösheten.

Men vart ska man ta vägen efter behandlingen?

Vissa dagar arbetar man i skogen/slottskullarna och i en ekträspark vid ett kloster med missbruksboende. Man har behov av redskap för slyröjning.

Cykelverkstaden fungerar som terapi – processen pågår. Man har haft vissa problem med däckstorlek.

Vi for iväg till slottskullarna för en lunch i det fria. Väl framme berättade Gintaras om slottskullarnas betydelse i krigstid, om greve Orginski och Maria Orginski och den "magiska" källan o.a.

Karl XII utkämpade ett slag i närheten, och man tog med sig Plunges kyrkböcker till Sverige.

Härbärgen firar nu 20-årsjubileum. Sista helgen i september är det tradition att fira denna årsdag. "Ni är välkomna hit då och fira med oss", betonade Gintaras.

1 oktober bjuder Härbärgen in till Öppet hus.

Den grillade korven med olika tillbehör, tillagade på plats, åt vi med god aptit. Vi var väl bevakade av en hund, som tydligen gillade sällskapet.

"Att möta människor på ett djupare plan och verkligen förstå är viktigt. Då kan en förändring ske! Så vill jag jobba", sa Gintaras och skar upp 20-årsjubileums-tårtan.

Efter kaffe, nybakat rågröd och diverse receptbyten tackade vi för en fantastisk dag på Härbärgen och bland slottskullarna!

Innan dagen tog slut åkte vi till Hantverkshuset i Plateliai. Här fick vi se väv-lokaler och träslöjdslokaler med många vackra hantverk utställda. Vi tittade även på bilder från utställningen på Laimas 70-årsdag och från en mäsas för Landsbygdsturism i Vilnius.

Därefter vidtog diskussioner och planering av kommande gemensamma hantverksprojekt.

Några hann även med en snabbtitt på det fina museet i Plateliai.

Vid avskedsfesten i vandrarhemmet på kvällen undrade Audrone familjepedagog på Cyrulis: "Varför gör ni detta för oss i Litauen, Vänner emellan?"

Birgittas svar får representera allas olika svar:

Droppen

En droppe droppar i livets älv

har ingen kraft att flyta själv

Det ställs ett krav på varenda droppe

Hjälp till att hålla de andra oppe!

(Tage Danielsson)

Fredagen den 30 september 2016

Väskorna packas och stuvas in i bussen, och vi tackar för en fin vistelse hos Janina med familj på vandrarhemmet. Vi åker nu till Mazeikiai för att besöka ett barnhem för handikappade barn. Där var det nyrustat och fint. Vi fick träffa olika barngrupper och blev informerade om hur man arbetade och bodde. Där lämnades enligt önskemål en del handikapphjälpmedel.

I Mazeikiai träffade vi en även grupp kvinnor, som arbetade för Caritas. Deras entusiastiska ledare berättade att man arbetade i ett projekt för behövande familjer och familjer i riskzonen. Man hade även volontärer för samma målgrupp. 40 familjer med ca 100 barn hade man kontakt med. "Vi försöker "locka" dem hit. Vi gör bara undantagsvis hembesök, och då bara till dem vi känner, och vilka önskar att vi kommer", berättar man. Planer finns på att ev. starta en dagverksamhet. Man deltar i "Uppfyll barnens dröm".

Man har inget samarbete med utrikes hjälporganisationer. Detta är en ny verk-samhet som liknar Cyrulis verksamhet. Vanda har förmedlat kontakten med Vänner emellan. Man behöver hjälp med bl.a. möbler till sina lokaler.

Vi for vidare till ålderdomshemmet i Kalvariija. Det var nyrustat och fint. Vi presenterade oss för varandra med namn och ålder. Äldsta seigneurerna var 99 år. Det fanns 32 platser där och lång kö. 20 platser ytterligare planerades. Stor succé gjorde hattutdelningen. Speciellt en man väntade på sin utlovade hatt, och han fick välja först! Till slut hade alla åtminstone 1 huvudbonad som passade. Vi fick avnjuta de mycket omtalade Zeppelinarna mm och kunde konstatera att man blev mer än mätt... Vi sjöng även sånger för varandra. Seigneurerna var mycket duktiga sångare. Enligt prästen var det sorgsna sånger från Litauen och ljusa sånger från Sverige. Tack, tack, tack!

Åter mot Klaipeda och båten! Vi gungade hem till Sverige i en mindre båt vid namn "Patria". Det blåste friskt under överfarten.

Karin gjorde en utvärdering med oss alla med följande frågor:

1. Vad har berört mest under veckan?
2. Vad behöver vi ändra på?
3. Finns det några nya idéer eller tips?

Efter en gungig båtresa ocah en trygg och säker bussresa till Boxholm, kan vi se tillbaka på en omtumlande, intressant, känslsam, varm, välplanerad och trevlig vecka i Plunge med omnejd.

Vid pennan

Wivi Blomqvist från Arboga